

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Némethi Gábor ügyvéd által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek - az Imre Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Imre András ügyvéd) által képviselt I.rendű alperes neve (**I. rendű alperes címe**) I. rendű, II.rendű alperes neve (**II. rendű alperes címe**) II. rendű és a személyesen eljáró III.rendű alperes neve (III.rendű alperes címe) III. rendű alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indult perében a Budapest Környéki Törvényszék 2017. február 16. napján meghozott 6.P.20.220/2016/16. számú ítélete ellen a felperes részéről 17. sorszámon előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja és megállapítja, hogy a peres felek által 2005. június 29. napján megkötött, P. G. Sz. közjegyző által 1420/99/2005. számon közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés III. pontjának második és harmadik bekezdése tisztességtelen, ezért érvénytelen.

A felperest a terhére megállapított elsőfokú perköltség térítése alól mentesíti és kötelezi az I. és II. rendű alperest, hogy fizessenek meg 15 napon belül egyetemlegesen a felperesnek 93.000 (kilencvenháromezer) forint együttes első- és másodfokú perköltséget és térítsenek meg egyetemlegesen az államnak külön felhívásra 36.000 (harminchatezer) forint feljegyzett kereseti illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes módosított kereseti kérelmében kérte annak megállapítását, hogy az alperesekkel 2005. június 29. napján megkötött, ingatlan jelzálogjoggal biztosított deviza alapú kölcsönszerződés III. pontjában szereplő, a banki nyilvántartás alapján készített közjegyzői ténytanúsítvány adósok általi elfogadására vonatkozó szerződési kikötés a 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 1. § (1) bekezdés a), b) és j) pontja alapján, valamint a Ptk. 209/A. § (2) bekezdése alapján tisztességtelen. Előadta, hogy a szerződési feltétellel az adósok arra kötelezték magukat, hogy a bank által készített kimutatásokat elfogadják, az azokon alapuló közjegyzői ténytanúsítvánnyal szemben pedig a bizonyítás a fogyasztót terheli. A kikötés mintegy „biankó tartozáselismerés”, egyoldalúan jogosítja fel a bankot arra, hogy a szerződésben foglaltakat értelmezve megállapítsa az adós tartozását, illetve teljesítése szerződésszerűségét. A kikötéssel az adós előre elismeri a bank által megállapított tartozás helyességét, amelyre a bank jogszerűen felmondást alapíthat, illetve a közjegyzői okiratot végrehajtási záradékkal láttathatja el. Az adós ilyen esetben végrehajtás megszüntetése vagy korlátozása iránti per megindítására kényszerül, ahol

őt terheli annak bizonyítása, hogy a végrehajtani kért követelés érvényesen nem jött létre. A közjegyzői ténytanúsítvánnyal szemben az adós a Pp. 195. § (6) bekezdésére figyelemmel ellenbizonyításra kényszerül annak igazolására, hogy a közokiratba foglalt adat vagy tény nem felel meg a valóságnak. Mindebből következően a szerződési feltétel a Ptk. 209/A. § (2) bekezdése alapján semmis, azaz azt figyelmen kívül kell hagyni a szerződés teljesítése során.

Az I-II. rendű alperes érdemi ellenkérelmében kérte a felperes keresetének elutasítását, és a felperes perköltségben való marasztalását. Előadták, hogy a perrel érintett szerződési feltétel nem fordítja meg a felperes hátrányára a bizonyítási terhet. Az I. és II. rendű alperes a deviza alapú kölcsönöket a pénzügyi-számviteli könyveiben és nyilvántartásaiban a 250/2000. (XII. 24.) Korm. rendeletben előírt szabályoknak megfelelően tartja nyilván. Az I. és II. rendű alperes tehát jogszabályi kötelezettségénél fogva vezeti a naprakész nyilvántartást, vagyis a tartozás összegének bizonyítása az I. és II. rendű alperesekre hárul. A felek a kölcsönszerződésben csak arról állapodtak meg, hogy a bank miként tesz eleget a fennálló tartozás összege bizonyítására vonatkozó kötelezettségének. A Hpt. 275. § (1), illetve (2) bekezdése, valamint a szerződés megkötésekor hatályos Hpt. 206. §-a alapján a bank évente, illetve a szerződés lejáratakor teljes körű kimutatást köteles küldeni a szerződés alapján fennálló tartozásról. A jogszabály módot ad az adósnek arra, hogy a tájékoztatás tartalmát vitassa, azzal szemben kifogással éljen, vagy panaszt tegyen a pénzügyi intézménnyel szemben annak hibájára vagy mulasztására tekintettel. A Ptk. 209. § (6) bekezdésére tekintettel nem lehet tisztességtelen az a szerződéses megállapodás, amely a jogszabály előírásának megfelel, és amely az adós tartozásának fennállását és mértékét bizonyítottan fogadja el, feltéve hogy a bank a rá vonatkozó szabályokat betartotta.

Az elsőfokú bíróság ítéletében a felperes keresetét elutasította és kötelezte a perköltség viselésére. Indokolásában megállapította, hogy a perbeli kölcsönszerződés fogyasztói szerződésnek minősül. A Vht. 13. és 21. §-ára utalással kifejtette, hogy a végrehajtási záradék kibocsátásához két, közokiratba foglalt feltételnek kell teljesülnie: egyrészt, hogy az adós a szerződés szerinti kötelezettségeit megszegje, másrészt, hogy emiatt a végrehajtást kérő a szerződést felmondja. A közjegyző ugyanakkor ahogy a közokiratba foglalás során nem vizsgálja a jogügylet érvényességét, úgy a záradékolás alkalmával sem vizsgálja a kielégítési jog gyakorlásának jogszerűségét. A közjegyzőnek ugyanis nem feladata az adós magatartásának értékelése, illetve annak eldöntése, hogy a követelés megalapozott-e, erre ugyanis a végrehajtás korlátozása, illetve megszüntetése iránti perben van lehetőség. Mindezt alátámasztja az Európai Unió Bíróságának a C-32/14. számú ügyben hozott ítélete is. A záradék kibocsátásához szükséges másik előfeltétel, azaz a felmondás megtörténtét viszont a végrehajtást kérőnek igazolnia kell a Vht. 21. § (2) bekezdésének megfelelően, tehát közokiratba foglalt nyilatkozattal. Közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés esetén tehát az okirat záradékolásához elegendő a felmondás közjegyzői okiratba foglalása, mert ezáltal teljesül a végrehajtás elrendelésének Vht. 21. § (2) bekezdésében foglalt törvényi feltétele. Amennyiben az adós vitatja a lejárttá tett tartozás összegét, úgy végrehajtás korlátozása vagy megszüntetése iránti pert kezdeményezhet, amennyiben pedig a felmondás jogszerűségét vitatja, úgy a felmondás érvénytelenségének megállapítása iránt kell peres eljárást indítania. Mindkét esetben az adóson van a bizonyítás terhe. A végrehajtási záradék és a közvetlen végrehajtás lehetősége a szerződés közjegyzői okiratba foglalásának következménye, amelyről a közjegyző az adóst a közjegyzői okiratba foglalást megelőzően tájékoztatja. E tájékoztatás birtokában a felperes vállalta annak kockázatát, hogy szerződésszegés, illetve a szerződés felmondása esetén az egy összegben esedékessé vált tartozás behajtása érdekében vele szemben végrehajtási eljárás induljon. Téves a felperesi álláspont, amely szerint a keresettel érintett szerződési kikötésben írt ténytanúsítvány képezné a végrehajtás elrendelésének alapját. A ténytanúsítvány mint a bank közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú nyilatkozata sem a végrehajtás megszüntetése iránti perben,

sem a felmondás érvénytelenségének megállapítására irányuló perben nem fordítja meg a bizonyítás terhét, mivel az egyébként is a felperesre hárulna. Téves az a felperesi állítás is, amely szerint a ténytanúsítvány egyoldalúan jogosítja fel a bankot a szerződés bármely pontjának értelmezésére és annak eldöntésére, hogy az adósi teljesítés szerződésszerű volt-e. Amennyiben a banki nyilvántartást a törvényi rendelkezéseknek megfelelően vezetik, az arról kiállított tanúsítvány mint okirat bizonyító erővel rendelkezik. A közjegyző az eljárása során a nyilvántartásban szereplő követelés jogszerűségéről nem, csak annak a nyilvántartás szerinti összegéről tud meggyőződni. A szerződésszegés tényét és a felmondás jogszerűségét a közjegyző nem vizsgálja, vagyis ebben a körben elég a hitelező ilyen tartalmú előadása, ugyanakkor a közjegyzői okirat végrehajtási záradékkal való ellátásának törvényi feltétele a felmondás Vht. 21. § (2) bekezdése szerinti igazolása, amely a közjegyzőkről szóló törvény (Ktv.) 136. § (1) bekezdés e) pontja és 142. § (1) és (2) bekezdése szerinti tanúsítvány alapján történik. A banki nyilvántartásról kiállított ténytanúsítvány a végrehajthatóságnak nem feltétele, a tanúsítvány csak annak bizonyítására alkalmas, hogy az érvényesített követelés összege a kiállítás idején egyezik a bank nyilvántartásában szereplő követelésével. Az adós oldalán lévő bizonyítási teher a közvetlen végrehajthatóság eredménye. Amennyiben a végrehajtási eljárás megindul, az adós az ezzel járó joghátrányokat nem tudja elkerülni, azonban végrehajtás megszüntetése iránti pert indíthat. A perbeli kikötéssel tehát nem szűnik meg a felperes azon joga, hogy a felmondás jogszerűségét vagy a tartozás összegét vitassa. A támadott kikötés a bankot egyoldalúan csak arra jogosítja, hogy közjegyzői ténytanúsítványba foglalja a könyveiben szereplő tartozást, ez a nyilatkozat ugyanakkor a felperesre nézve hátrányos jogkövetkezménnyel nem jár, a bizonyítás terhét nem fordítja meg, és nem zárja el a felperest attól, hogy a teljesítés szerződésszerűségét maga is megállapítsa. Mindezek alapján a perbeli kikötés sem a Korm. rendelet, sem a Ptk. 209. §-a alapján nem minősül tisztességtelennek.

Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben kérte az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a kereseti kérelemnek helytadó döntés meghozatalát, valamint az I-II. rendű alperes perköltségben való marasztalását. A felperes álláspontja szerint a perbeli szerződési feltétel alkalmas a fogyasztó és a bank közötti egyenlőtlenség előidézésére, mert a fogyasztó hátrányára a bankot olyan előnyhöz juttatja, amely megkönnyíti a fogyasztóval szembeni igényérvényesítési lehetőségeket, egyben megnehezíti a fogyasztó számára az alperes nyilvántartásában szereplő tartozás összegének vitatását. A kikötés lehetőséget biztosít az alperesnek, hogy követelése összegét saját nyilvántartása alapján határozza meg és azt közjegyző előtt közokiratba foglaltassa, majd annak alapján végrehajtási záradék kibocsátását kérje a Vht. 23/C. § alapján. A kikötés alkalmas arra, hogy a fogyasztók terhére a bizonyítási terhet megfordítsa, mivel a végrehajtás megszüntetése vagy korlátozása iránti perben az adóst terheli annak bizonyítása, hogy tartozása eltér a bank által nyilvántartott összegtől. A szerződési feltétel tisztességtelenségét már önmagában az a körülmény is megalapozza, hogy a fogyasztónak kell peres eljárást kezdeményeznie a végrehajtás megszüntetése vagy korlátozása érdekében. A kikötés feljogosítja továbbá a hitelezőt annak meghatározására is, hogy a fogyasztó teljesítése szerződésszerű-e. Ebből következően a kikötés a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés b) és j) pontja szerinti tisztességtelen, függetlenül attól, hogy a fogyasztó részéről azösszezszerűség vitatására vonatkozó kifejezett joglemondást nem tartalmaz. A közjegyzői záradék alapján ugyanis közvetlen végrehajtás indul a fogyasztóval szemben, akinek csak ezt követően van lehetősége külön peres eljárás keretében vitatni az alperesi követelést. A felperes álláspontja szerint tehát a perbeli szerződési feltétel a közvetlen végrehajthatóság megalapozását szolgálja. A felperes előadta továbbá, hogy a tisztességtelenség vizsgálata csak olyan szerződési feltétel tekintetében kizárt, amely kógens vagy kellően körülírt tartalmú diszpozitív szabálynak felel meg és amely megállapodás nélkül, vagy akár annak ellenére is a szerződés részévé válik, a perbeli feltétel azonban nem ilyen.

Az I. és II. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében kérte az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását és a felperes perköltségben való marasztalását. Kifejtették, hogy a Vht. szerződéskötéskor hatályos 21. §-a, illetve jelenleg hatályos 23/C. §-a alapján a végrehajtás elrendeléséhez két közokirat szükséges, egyrészt a kölcsönszerződést, vagy az egyoldalú tartozáselismerést tartalmazó ügyleti okirat, amely tartalmazza a szolgáltatásra és ellenszolgáltatásra irányuló, vagy egyoldalú kötelezettségvállalást, a jogosult és kötelezett nevét, a kötelezettség tárgyát, mennyiségét, összegét és jogcímét, valamint a teljesítés módját és határidejét. A másik közokirat a végrehajthatóság feltételének bekövetkeztét igazolja, azaz a teljes követelés lejárttá válását. A teljes követelés akkor válik lejárttá, ha a hitelező a szerződést egyoldalú jognyilatkozatával a Ptk. 321. §-a, illetve 525. §-a szerint felmondja. Sem a Ptk., sem a Hpt., sem a Vht. nem támaszt olyan követelményt a felmondással szemben, amely alapján annak a felmondáskori tartozás összegét is tartalmaznia kellene. Ebből következően a kölcsönszerződésből származó közvetlen végrehajthatósága a kötelezettségvállalás közokiratba foglalásán alapul. A felmondást tartalmazó okirat tehát annyiban feltétele a végrehajthatóságnak, hogy azt közokiratba kell foglalni, és közokiratnak kell tanúsítania a kézbesítését is. A felmondó nyilatkozatot a közjegyzői törvény 111. §-a szerinti ténytanúsítványba kell foglalni. Amennyiben a ténytanúsítvány a felmondó nyilatkozat mellett a követelés összegét is tartalmazza, az a végrehajthatóságra vonatkozó joghatást nem vált ki, mivel az csupán a hitelezőnek a tartozás összegére vonatkozó jegyzőkönyvbe foglalt nyilatkozata. A záradékolás során a közjegyzőnek nem kell vizsgálnia, illetve a hitelezőnek nem kell bizonyítania a követelése összezszerűségét, illetve a hitelező elszámolásának helyességét. Mivel a végrehajtás elrendelése során bizonyításra nincs szükség, ezért jogilag téves feltevésen alapul, hogy a perbeli kikötés a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára változtatná meg, és ezáltal a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés j) pontja alapján tisztességtelen lenne. Téves a felperesi hivatkozás a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés b) pontjára is, ugyanis a kölcsönszerződés vitatott pontja a szerződésszerű teljesítés megállapításáról nem rendelkezik, következésképpen kizárólagosságot sem állapít meg ezzel kapcsolatban. A banknak a vonatkozó jogszabályok, így a Hpt. 206. §-a alapján kötelessége volt a kölcsönszerződésekről nyilvántartást vezetni, és az arra vonatkozó kimutatást az adósnak rendszeresen megküldeni. A Hpt. 206. § (2) bekezdése alapján amennyiben a kimutatást az ügyfél 60 napon belül nem kifogásolja, a banki elszámolás elfogadottnak tekintendő. Miután az alperes nyilvántartási kötelezettségét jogszabály határozza meg, ezért az ezzel kapcsolatos szerződési feltétel a Ptk. 209. § (5) bekezdése alapján nem is tekinthető tisztességtelennek, mivel annak tartalmát jogszabály állapítja meg. A perbeli szerződési feltétel a Ptk. 209. § (1) bekezdése, illetve az Irányelv 3. cikkének (1) bekezdése alapján nem minősül tisztességtelennek, hiszen nem alkalmas egyenlőtlenség előidézésére, hiszen a kógens jogszabályi rendelkezések folytán az adós helyzetén a perbeli kikötés nem változtat. A hitelezőnek a kikötés hiányában sem kellene a követelése érvényesítése iránt peres eljárást kezdeményeznie, vagyis a kölcsönszerződést tartalmazó ügyleti okirat záradékolásának az sem lenne akadálya, ha a bíróság a perbeli kikötés tisztességtelenségét megállapítaná.

A felperes előkészítő iratában kiemelte, hogy a kikötés, amellyel a felperes alávetette annak, hogy a tartozás mindenkor fennálló mértékét az alperes legyen jogosult meghatározni, és azt végrehajtható okirat kiállításának alapjául szolgáló közokiratba foglaltatni, tisztességtelennek minősül, mert semmivel nem ellentételezett egyoldalú előnyt biztosít a bank számára. A fogyasztó nincs abban a helyzetben, hogy a hitelezőnek a tartozás összegére vonatkozó jövőbeli megállapításait a közokiratba foglalást megelőzően vitathassa, emellett a közjegyzőnek sem feladata a tartozás összezszerűségének ellenőrzése, így a perbeli kikötés végső soron a hitelezőt egy szerződésszegő megállapítás végrehajtható okiratba foglaltatására is feljogosítja. A kikötéssel az adós a ténytanúsítvány alapjául szolgáló jövőbeli banki nyilatkozatot a szerződéskötéskor eleve közhitelesnek és aggálytalannak fogadja el, ami magában foglalhatja azt is, hogy az adós

kötelezettséget vállal arra, hogy a banki nyilvántartást nem kérdőjelezi meg. Ez az értelmezés pedig a végrehajtási perben előterjeszhető ellenbizonyításnak is akadályát képezi, illetve okszerűen vezet annak megállapításához, hogy a szerződésszegés tényének a megállapítása a pénzügyi intézmény egyoldalú hatalmassága. Ilyen körülmények között a felperesi álláspont szerint a kikötés világosságához is nyomatékos kétség fér. A szerződési feltételbe foglalt nyilatkozat végső soron a Ptk. 242. §-a szerinti tartozáselismerésnek felel meg, amelyet a felperes a szerződés megkötésekor, tehát a kölcsön folyósítását megelőző időpontban tett meg, amikor tartozása az alperes felé még egyáltalán nem állt fenn. A tartozáselismerés szabályai alapján a szerződési feltétel a bizonyítási terhet kétséget kizáróan a fogyasztóra hárítja, de ez következik a végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti per szabályaiból is. Amikor a fogyasztó előre elismeri, hogy mindenkor fennálló tartozása a hitelező által a felmondás előtt vagy felmondásban közölt összeggel azonos, akkor ezzel biztosítja a hitelező számára a felmondás jogszerűségének vitathatatlanságát és joghatásainak érvényesülését, végső soron az egy összegben esedékessé váló tartozás végrehajthatóságát. Ebből következően a szerződési feltétel a fogyasztót rendkívül hátrányos helyzetbe hozza mind a bizonyítási teher, mind a felmondás jogszerűségének vitathatósága szempontjából. Miután a végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti per csak akkor lehet eredményes, ha az adós a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján bizonyítja a Pp. 369. § b) pontjában foglaltakat, azaz hogy az alperes követelése részben vagy egészben megszűnt, a szerződési feltétel korlátozza a felperes jogszabályon alapuló igényérvényesítési lehetőségeit, amely a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés i) pontja alapján tisztességtelen.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét teljes terjedelemben bírálta felül, mert annak fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt [Pp. 228. § (4) bekezdés].

A felperes fellebbezése alapos.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, döntésével és annak jogi indokaival azonban az ítéltábla nem értett egyet.

Az I-II. rendű alperes tévesen állította, hogy a perrel érintett szerződési feltétel tisztességtelenségének megállapítását a Ptk. 209. § (5) bekezdése kizárja, mert annak tartalma megfelel a vonatkozó jogszabályoknak, így a Hpt. szerződéskötéskor hatályos 206. §-ának. A perbeli szerződés fogyasztói szerződés, ezért a jogvita elbírálása során figyelembe kellett venni, hogy a Ptk. tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó szabályai, illetve a Korm. rendelet a 93/13/EGK irányelv (a továbbiakban: Irányelv) harmonizálását szolgálják, így azokat az uniós joggal összhangban, az uniós jog elsőbbségére és az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: EUB) ítélkezési gyakorlatára tekintettel kell alkalmazni. Az EUB előzetes döntéshozatali eljárásban kifejtett álláspontja ugyanis a tagállami bíróság számára kötelező jelleggel magyarázza és pontosítja az uniós jogszabály jelentését és terjedelmét, ahogy azt annak hatálybalépésétől kezdődően értelmezni és alkalmazni kell, illetve kellett volna (C-92/11. „RWE Vertrieb” ítélet 58. pont). A Ptk. 209. § (6) bekezdése az Irányelv 1. cikk (2) bekezdését átültető rendelkezést tartalmaz, amelyet az említett „RWE Vertrieb” ítélet 26. pontja, illetve a C-281/13. számú „Barclays Bank” ítélet 40. pontja akként értelmez, hogy a kivétel a szerződő felekre választásuktól függetlenül is alkalmazandó, valamint a felek eltérő megállapodása hiányában is a szerződés részévé váló jogszabályi rendelkezéseket tükröző feltételekre terjed ki. A hitelező saját nyilvántartása alapján kiállított közjegyzői ténytanúsítvány szerint fennálló mindenkori tartozás adós általi előre elismerése azonban nem olyan szerződési tartalom, amely kógens jogszabályi rendelkezést tükrözne vagy amelyik - mint diszpozitív szabály - a felek eltérő megállapodásának hiányában egyébként is szerződés részévé válna. A bankok Hpt.-ben előírt nyilvántartási kötelezettsége nem azonos a

perbeli feltétel tartalmával. A per tárgyát képező szerződési feltételnek a ténytanúsítványra vonatkozó része kifejezetten azt szolgálja, hogy megteremthetők legyenek a közvetlen bírósági végrehajtás elrendelésének Vht. szerinti feltételei.

Kiemeli az ítélőtábla, hogy az uniós joggal összhangban álló értelmezés kötelezettsége miatt a Korm. rend. értelmezése során jelentősége van a 93/13/EGK irányelv mellékletének is, amely olyan szerződési feltételek példálózó felsorolását adja, amelyek céljuk vagy hatásuk miatt tisztességtelenek. Nem szükséges tehát az, hogy a feltétel ténylegesen is kiváltsa azt a hatást, amiért egyedi megtárgyalás nélkül előre megfogalmazták, elegendő a tisztességtelenség megállapításához az is, ha a fogyasztóval szerződő fél a hatás kiváltására törekedett.

A Vht. 21. § (1)-(2), illetve jelenlegi 23/C. § (1)-(2) bekezdése rendelkezéseiből az következik, hogy a közvetlen bírósági végrehajtás alapjául csak az olyan közokirat szolgálhat, amely egyebek mellett a követelés összecszerűségét és követelés egy összegben való esedékessé válását is igazolja. Márpedig a ténytanúsítvány nélkül sem a közokiratba foglalt felmondás, sem a közokiratba foglalt kölcsönszerződés nem felel meg ezeknek a feltételeknek, hiszen a szerződés közokiratba foglalásának időpontjában a kölcsön folyósítására még nem kerül sor, így tartozás sincs, másrészt a közokiratba foglalt felmondás csak a célzott nyilatkozat megtételét, esetleg kézbesítését igazolja, a felmondás jogszerűségét nem. A záradékolás Vht. 23/C. § (2) bekezdése szerinti feltételét a felmondással lejárttá tett tartozás összegére és a felmondás megérkezésének tényére is kiterjedő ténytanúsítvány csak a közjegyzői okiratba foglalt szerződés III. pontjával együtt képes teljesíteni azáltal, hogy az adósok a ténytanúsítványt mint közhiteles, aggálytalan bizonyítékot előre elfogadják. Ezzel az adósok előre kijelentik, hogy a szerződés megszűnését és azáltal az egy összegben lejárttá tett követelést is elismerik. A ténytanúsítvány tartalmához a perbeli szerződési feltétel hiányában nem fűződne a Pp. 195. § (6) bekezdése szerinti bizonyító erő, hanem csak azt a tényt tanúsíthatná, hogy a hitelező a szerződést felmondta és a felmondást az adósok megkapták, azt azonban nem, hogy a szerződés valóban megszűnt. Téves tehát az elsőfokú bíróság álláspontja, amely szerint a végrehajtás elrendelése körében a perrel érintett kikötés szerinti ténytanúsítványnak nincs jelentősége. A kikötés szövege maga is utal arra, hogy a ténytanúsítványban foglaltak adós általi elfogadása a végrehajtás elrendelését hivatott szolgálni.

Tévedett az elsőfokú bíróság amikor a perbeli szerződési feltétel tisztességtelenségét a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés a) és b) pontjára tekintettel nem állapította meg. A szerződési feltétel alkalmas arra, hogy az I. rendű alperes minden vitarendezési módtól elzárkózva vagy a vitától függetlenül is felmondja a szerződést azzal a hivatkozással, hogy a felperes teljesítése - az alapuló szolgáló feltételek általa történő értelmezése alapján - nem szerződésszerű, illetve ezt követően vele szemben végrehajtást kezdeményezzen. A feltétel a felperest perindításra kényszeríti, amely perben a fogyasztói jogai érvényesítése terén felperesi pozíciójából következően kedvezőtlenebb helyzetbe kerül. Igényérvényesítési lehetősége önmagában azáltal korlátozott, hogy egy már megindult végrehajtás mellett kénytelen felvállalni annak a kockázatát, hogy akár az érvénytelenségi, akár a végrehajtási perben hozott jogerős ítélet nem lesz hatékony (EUB C-145 /11. számú „Aziz” ítélet 64. pont, C-537/12. és C-116/13. „Banco Español” egyesített ügy 65-66. pont), hiszen az elrendelt végrehajtás felfüggesztésére nem feltétlenül kerül sor.

Mindebből következően a perbeli szerződési feltétel célja és hatása is a fogyasztó igényérvényesítési lehetőségeinek megnehezítése, amely egyben a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés i) pontjában írt tisztességtelenségi oknak felel meg.

A bizonyítási teher fogyasztó hátrányára történő megfordulását illetően abból kellett kiindulni, hogy ilyen ténytanúsítvány hiányában közvetlen bírósági végrehajtás elrendelésére egyáltalán nem lenne lehetőség. Az összehasonlítás alapja tehát az, hogy a feltétel hiányában a hitelező kénytelen lenne

követelését bírósági úton érvényesíteni, amelynek során követelése jogalapját és összecszerűségét magának kellene bizonyítani. A támadott szerződési feltétel folytán ehhez képest a záradékon alapuló végrehajtás megindítása után az adósnak kell a végrehajtás megszüntetése vagy korlátozása iránti perben felperesi pozícióban fellépnie, és igényének alaposágát - azaz hogy a követelés érvényesen nem jött létre vagy megszűnt - bizonyítani. Nem arról van szó tehát, hogy a szerződési feltétel a Pp. bizonyítási szabályait írná felül, hanem arról, hogy hatásában azzal a következménnyel jár, hogy az adóst kényszeríti felperesi és ezáltal bizonyításra kötelezett perbeli pozícióba. A kikötés tehát valóban a fogyasztó hátrányára fordítja meg a bizonyítás terhét, ezért a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés j) pontja alapján is tisztességtelen.

Az ítélet tábla kiemeli, hogy az alperesi nyilvántartásra vonatkozó szerződési feltétel egyébként is tisztességtelennek minősül a Ptk. 209. § (1) bekezdése alapján, mert a jóhiszeműség és tisztesség követelményét sérti és a szerződő felek viszonyában a fogyasztó hátrányára egyensúlytalanságot okoz.

A Ptk. 209. § (1) bekezdése szerinti tisztességtelenség vizsgálata során az EUB C-415/11. számú „Aziz” ítéletében kifejtettek irányadóak, amely szerint az Irányelv 3. cikkének (1) bekezdése szerinti, a fogyasztó kárára előidézett „jelentős egyenlőtlenség” abban az esetben állapítható meg, ha a szerződési feltétel a nemzeti jog diszpozitív szabályához képest kedvezőtlenebb jogi helyzetbe hozza a fogyasztót. Annak megállapításához, hogy az egyenlőtlenséget a jóhiszeműség követelményével ellentétben idézték-e elő, azt kell vizsgálni, hogy az ésszerűen eljáró fogyasztó egyedi tárgyalás esetén elfogadta volna-e az érintett feltételt. A perbeli szerződési feltétel tartalma a diszpozitív szabályokból nem vezethető le, és ehhez képest a jóhiszeműség és tisztesség követelményét is sérti, azért mert tárgyalás esetén ésszerűen eljáró fogyasztó ilyen szerződési feltételt nyilvánvalóan nem fogadott volna el. A fentebb kifejtettek szerint a feltétel folytán az adós lényegesen hátrányosabb helyzetbe kerül, mert az egyébként érvényesülő szabályokhoz képest az adós lesz kénytelen a vele szemben indult végrehajtási eljárás ellen fellépni.

Az elsőfokú bíróság által kifejtett állásponttal szemben a felperes a szerződés közjegyzői okiratba foglalásával olyan kötelezettséget érvényesen nem vállalhatott, hogy a bank a teljesítés szerződésszerűségének önkényes értelmezésével, illetve a fennálló tartozás összegének önkényes megállapításával kezdeményezhessen vele szemben közvetlen végrehajtást.

Megjegyzni továbbá az ítélet tábla, hogy az elsőfokú bíróság tévesen tulajdonított jelentőséget a perbeli jogvita eldöntése szempontjából az EUB C-32/14. számú Erste Bank Hungary Zrt. - Sugár Attila ügyében kifejtett álláspontnak. A EUB az ítéletében azt állapította meg, hogy nem ellentétes az Irányelv rendelkezéseivel az a tagállami szabályozás, amely lehetővé teszi a közokirat záradékolását, miközben a közjegyző a közokiratba foglalt fogyasztói szerződés feltételeinek tisztességtelenségét nem vizsgálja. Abból, hogy közokiratba foglalt fogyasztói szerződések közjegyzői záradékolása önmagában nem ellentétes az Irányelvvel, nem következik a jelen perrel érintett feltétel tisztességessége. Nem a közjegyzői záradékolás lehetősége, hanem az ahhoz szükséges, a Vht. 23/C. § (2) bekezdése szerinti feltétel megteremtésének módja tisztességtelen. A perbeli kikötés nem is azáltal tisztességtelen, hogy a közvetlen végrehajtás elrendelése során a közjegyző a szerződés feltételeinek tisztességtelenségéről nem foglal állást, hanem ezért, mert a záradékolás törvényi feltétele tisztességtelen kikötés révén teljesül.

A kifejtettekre figyelemmel az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján a rendelkező részben írtak szerint megváltoztatta.

A felperes fellebbezése eredményre vezetett, amely kihatással volt az elsőfokú perköltségre is, ezért az ítélet tábla a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az I-II. rendű alpereseket a felperes jogi képviselőjével felmerült első- és másodfokú perköltségének viselésére. A felperesi jogi képviselő munkadíjának összegét a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdése alapján határozta meg. Az I-II. rendű alperesek kötelesek továbbá a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján a felperes illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt kereseti illetéket az állam javára megfizetni.

Budapest, 2017. július 11.

Dr. Benedek Szabolcs s.k.
a tanács elnöke, előadó

. Czukorné dr. Farsang Judit s.k.. Buglyó Gabriella s.k.
bíró

bíró